

L'Esquerda: poblat ibèric

Les Masies de Roda

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Península de l'Esquerda, 08510.
Emplaçament A migjorn de la península de L'Esquerda

Coordenades:

Latitud: 41.97485
Longitud: 2.31238
UTM Est (X): 443030
UTM Nord (Y): 4647212

Classificació

Número de fitxa 08116-106
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Antic Ibèric
Segle IV aC-I dC
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Runes del jaciment arqueològic
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Assentament (jaciment)
Observacions protecció: BCIN R-I-5533 i ZA (DOGC 4738, 11/10/2006)
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari IPA, 1133 / CC. AA, 2622
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Roda de Ter, Pl. Major,4. 08510, Roda de Ter

Descripció

El jaciment ibèric de L'Esquerda és un dels més grans de la comarca i es troba situat a la península del mateix nom, a un dels meandres del Ter, constituint una fortalesa natural que explica per si mateixa el perquè es va escollir aquest precís lloc. El jaciment té una extensió de 12 ha, amb ocupació humana des del segle VIII aC (bronze final), en el període ibèric (segle V aC- segle I aC) i en època medieval (segle VIII dC-1314). A grans termes en l'àrea ibèrica del jaciment, situada a la part de tramuntana, es poden diferenciar dos fases: Una primera fase està enquadrada cronològicament en el segle IV aC, quan es basteix un poblat fortificat de gran magnitud i d'acurat urbanisme. És en aquest moment quan es construeix una gran muralla en pedra seca, amb dues torres massisses de 5'5 i 11 metres de costat que flanquegen l'accés al poblat per un carrer longitudinal que segueix la península de nord a sud i del qual surten altres carrers amb orientació est-oest que creen un urbanisme reticular. A mitjan del segle III aC un gran incendi destruï el conjunt i ja no es refè sinó que vers el segle II aC es bastí una nova muralla, situada un metres més endavant que l'antiga i amb els fonaments sobre els seus enderrocs, i es construeix un nou poblat. Cal a dir que parts d'aquesta muralla fou reutilitzada en època medieval. Finalment l'ocupació ibèrica va acabar al segle I aC, moment de la destrucció del poblat. Actualment en l'àrea ibèrica es poden apreciar restes de diverses construccions. Per una banda es poden apreciar carrer pavimentats amb petites pedres i terres al segle IV aC i posteriorment al segle II aC amb petits còdols de riu, així com diverses sitges i cisternes excavades en el subsòl. D'altra banda hi ha diferents edificis, d'entre els quals s'ha de ressaltar un taller de metalls amb les restes d'un forn circular amb una cambra de cocció semiexcavada a terra i volta d'argila. També s'ha documentat un abocador per buidar les escòries de dins el forn. Aquest edifici no va ser l'únic on es va documentar un forn, ja que es varen localitzar altres diferents, segurament destinats a la producció ceràmica. Pel que respecte a les torres rectangulars esmentades cal a dir que disposaven d'un armora, una petita recambra on s'accedia a les torres i que servia de magatzem. Actualment d'aquests edificis solament es pot apreciar els paviments, les diferents estructures negatives i els basaments dels murs que conformaven els edificis, amb no més de mig metre de potència. Aquests estan bastits amb pedres desbastades de diferents mides disposades en fileres irregulars amb absència de morter. La resta dels paraments estaven bastits amb tàpia que no s'ha arribat a conservar in-situ. S'ha de ressaltar també la muralla que, encara que refeta posteriorment en època medieval, conserva una potència d'entre metre i mig i dos metres d'alçada.

Observacions:

BCIN R-I-5533, per disposició addicional 1. 2 de la Llei 9/93, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català. ZA Zona arqueològica i jaciment ibèric i medieval (DOGC núm. 4738, 11/10/2006). Està gestionat per la Fundació Privada l'Esquerda, de la que forma part l'Ajuntament de les Masies de Roda.

Història

La cultura ibèrica es considera com la primera cultura històrica pròpia donat que disposava d'un sistema d'escriptura propi. La seva economia era basada en l'agricultura, la ramaderia, el comerç i l'intercanvi amb els pobles colonials. Com a innovacions tecnològiques més importants els ibers van adoptar el torn de terrisser i van desenvolupar una veritable metal·lúrgia del ferro. Dintre dels ibers hi havia diferents pobles. Els que varen habitar a la Plana de Vic i a les serralades que l'envolten s'anomenen ausentans, noms extret

de la seva capital, Ausa. D'ells es tenen notícies gràcies al text de Titus Livi que explica el setge a la seva població l'any 218 aC a mans dels exèrcits romans, dirigits per Gneu Corneli Escipió. La fi de la cultura ibera es produeix vers el segle I aC després de l'arribada dels romans. La romanització comportà l'adopció de nous costums i canvis en l'economia de subsistència. La irrupció cultural dels romans comportà que mica en mica el poble iber canviés la seva manera de viure i treballar. El jaciment de l'esquerda es començà a excavar a inici del segle XIX a mans d'aficionats locals, però no va ser fins l'any 1977 quan s'iniciaren les excavacions arqueològiques sistemàtiques per part d'un equip interdisciplinari del Departament d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona, dirigit per la Dra. I. Ollich, amb el permís corresponent de la Direcció General de Patrimoni del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Les primeres intervencions es centraren entorn l'església medieval i les estructures d'habitat i producció organitzades al voltant. Posteriorment es continua excavant aquest sector medieval anualment. L'any 1981, diverses cales efectuades a la zona de la muralla van confirmar la presència de restes de l'edat del bronze i d'època ibèrica. A partir de l'any 1982, es passà a excavar anualment aquesta zona. S'ha d'esmentar que actualment encara es realitzen campanyes anuals.

Bibliografia

ADELL GISPERT, J. A. [et al.] (1984): "Catalunya Romànica. Volum 3: Osona". Enciclopèdia Catalana, Barcelona. CC.AA. Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya (Cartes arqueològiques), Les Masies de Roda, 1990. H. M. TALLER D'ARQUITECTURA I CONSTRUCCIÓ S. L (2008): "Catàleg de béns d'interès històric, arquitectònic i paisatgístic". POUM de Les Masies de Roda de 30 de abril de 2008, Vic. IPA. Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, Les Masies de Roda, 1990. OLLICH I CASTANYER, I. (1982): "El jaciment arqueològic medieval de l'Esquerda, a les Masies de Roda (Osona): V El material arqueològic" a Quaderns d'estudi medievals, núm. 10, volum I, Artestudi edicions, Barcelona, pàg. 609-619. OLLICH I CASTANYER I.; DE ROCAFIGUERA I ESPONA, M. (1991): "L'Esquerda, poblat ibèric i medieval. Roda de Ter, Osona. Guia del Jaciment i del Museu". Ajuntament de Roda de Ter- Ajuntament de Les Masies de Roda-Caixa de Manlleu, Roda de Ter. OLLICH I CASTANYER I.; DE ROCAFIGUERA I ESPONA, M. (2001): "2500 Anys d'Història, 25 Anys de Recerca". Fundació Privada L'Esquerda, Roda de Ter. OLLICH I CASTANYER, I. [et al.] (2006): "Desperta Ferro! Vida quotidiana, treball, comerç i guerra a l'Esquerda". Berikars 1. Publicacions del Museu Arqueològic de l'Esquerda, Roda de Ter.

